

Elke drie maanden verzorgt de VKCR een overzicht van de laatste ontwikkelingen op het gebied van kunst, cultuur en recht.

Suggesties, aanvullingen en opmerkingen zijn van harte welkom op het mailadres: nieuws.vkcr@gmail.com

INHOUD

1. Wet- en regelgeving
2. Kunsthandel
3. Criminaliteit
4. Musea
5. Restitutie
6. Uitingsvrijheid
7. Overig nieuws

Kalender / Events

3 & 4 oktober.

Museumcongres

Kerkrade, 09.30-18.00u >>

7 november.

Nationaal monumentencongres

Deventer, 09.45-18.00u >>

27 november.

Socratische Dialoog Erfgoed

Amersfoort, 10.00-18.30u >>

28 & 29 november.

Ius Commune, Leuven >>

Tweedaags congres; tweede dag focus op kunst en recht.

2 & 3 december.

Restitutieconferentie TAPAS

Conferentie m.b.t. restitutie van koloniale kunst. Call for papers staat open. Gent >>

“A picture is a poem without words.” - Horace

Havengezicht bij zonsopgang, Claude Lorrain, ca. 1637 – 1638

Een denkbeeldige haven, bij het krieken van de dag. Een Romeinse triomfboog rechts vangt de eerste zonnestrallen. Claude Lorrain – een Fransman die in Rome werkte – was een meester in het sfeervol typeren van de verschillende tijdstippen van de dag. Zijn poëtische, Italiaans aandoende landschappen oefenden grote invloed uit op tijdgenoten, onder wie de Nederlandse italianisanten. bron [Rijksmuseum](http://www.rijksmuseum.nl)

Mededelingen

Een event organiseren/delen

Als u - lid van de vereniging - een event organiseert op het gebied van kunst, cultuur en recht, dan kunt u de uitnodiging desgewenst naar ons sturen. Wij zullen hem in beginsel in onze kalender zetten.

Onderzoek. De kunst van het prijzen in de kunst

Een artikel van ons lid Ellen Hardy is gepubliceerd in Rechtsgeleerd Magazijn THEMIS 2019-3, getiteld: *De kunst van het prijzen: prijzen in de kunst. Over de juridische consequenties van de vormgeving van Nederlandse kunst- en cultuurprijzen*

Hardy onderzoekt welke verdeelprocedures er worden gehanteerd en welke regels van toepassing zijn voor de Nederlandse kunst- en cultuurprijzen waarbij de overheid betrokken is. Dit bleek niet eenduidig te beantwoorden, omdat algemene verdeelregels voor door de overheid gefinancierde prijzen tot dusver geheel ontbreken; er bestaat geen algemene regeling voor de toekenning van kunst- en cultuurprijzen. De Wet op het specifiek cultuurbeleid benoemt het instrument 'prijs' niet, de gelijknamige regeling en het gelijknamige besluit evenmin. Dit betekent dat voor elke prijs waarbij de overheid betrokken is, bezien zou moeten worden wat de aard van de rechtsverhouding tussen de prijsuitreikende instantie en de prijswinnaar is en welk rechtsregime daarop van toepassing is. Dit is van belang omdat door de overheid gefinancierde prijzen (verhulde) subsidies kunnen zijn, waarop het publiekrecht van toepassing is. Is deze juridische status een feit, dan heeft dat consequenties voor de prijs, de organisatie en alle potentiële prijswinnaars. [Hier kunt u het artikel bestellen >>](#)

24 mei. Op waarde geschat: kunst- en antiektaxaties in fiscale situaties

Een publicatie van ons lid Patricia Jansma is te lezen op Navigator. Het artikel gaat in op de taxatie van kunst en antiek ten behoeve van fiscale doeleinden, en geeft inzicht in de minimale eisen waar een professionele taxatie aan zou mogen voldoen. Bijvoorbeeld aan een taxatie ten behoeve van schenking, of betaling van belasting.

"Een bekend beeld. De toeschouwers in de opnamestudio en de toeschouwers thuis luisteren ademloos toe. Heeft de eigenaar de hoofdprijs gewonnen, of blijkt het voorwerp toch een vervalsing? Dan valt het oordeel. Het voorwerp is 'echt'. De expert zegt: 'En dan wilt u nu zeker ook nog weten wat het waard is?'. De ogen van de eigenaar glinsteren. 'Wat dacht u van € 100.000?'. De presentator glimlacht, en vervolgt: 'Gaat het weer boven op de kast, of bent u het mooier gaan vinden, nu u weet wat het waard is?.'" bron [Navigator](#). De PDF kan hier geraadpleegd worden [>>](#)

1. Wet- en regelgeving

30 september. Concept Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Vanaf dinsdag 20 augustus tot en met 30 september 2019 was de terinzagelegging van de ontwerp Nationale Omgevingsvisie (ontwerp-NOVI) en het milieueffectrapport (PlanMER NOVI). In die periode was het voor iedereen mogelijk een zienswijze in te dienen. De Nationale Omgevingsvisie heeft o.a. betrekking op het erfgoed. Hier kunt u de [ingediende documenten terugvinden >>](#)

2 juli – 2 september. Internetconsultatie Richtlijn Auteursrecht

Op 17 mei is de Richtlijn (EU) 2019/790 inzake auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt en tot wijziging van Richtlijnen 96/9/EG en 2001/29/EG gepubliceerd (PbEU 2019, L 130). De uiterste datum waarop die richtlijn in Nederlands recht moet zijn omgezet is 7 juni 2021. In het kader van de omzetting van de richtlijn worden de Auteurswet, de Wet op de naburige rechten en de Databankenwet gewijzigd. Hierover is een consultatie geweest. De reacties kunt u [hier vinden >>](#)

2. Kunsthandel

5 september. Overname Sotheby's goedgekeurd door aandeelhouders

De aandeelhouders van Sotheby's hebben - met 91 procent van de stemgerechtigde aandelen - het plan goedgekeurd om voor eind 2019 het veilinghuis van de beurs af te halen. Het veilinghuis wordt overgenomen door Patrick Drahi. In juli en augustus eerder dit jaar probeerden een aantal aandeelhouders de verkoop via de rechter te blokkeren. Tevergeefs, zo blijkt. bronnen The ARTnews en Bloomberg

5 augustus. Britse premier Johnson is van plan 10 nieuwe freeports te creëren na de Brexit

De Britse premier Johnson is van plan om tien nieuwe freeports (vrijhandelszones) in Engeland te creëren. Johnson heeft vliegvelden en havens verzocht zich aan te melden voor de eventuele toekenning. De regering belooft dat het initiatief duizenden banen zal scheppen en de handel zal stimuleren, maar critici zeggen dat de bouw van freeports belastingontduiking en het witwassen van geld zal aanmoedigen. Het is bekend dat er ook kunst verhandeld wordt via freeports. De kunst kan er anoniem en belastingvrij worden opgeslagen, en er wordt beweerd dat deze zones mogelijkheden scheppen via kunst geld wit te wassen. bron artnet

15 juli. Regeling rentevrij aankopen kunstwerken verdwijnt in 2020

Het is het einde van de KunstKoopregeling. Een regeling van het Mondriaan Fonds samen met de ABN Amro bank waarbij particulieren kunst of vormgeving op afbetaling konden kopen bij meer dan 120 galeries verspreid over Nederland, zonder dat zij rente hoefden te betalen. ABN AMRO heeft de samenwerking met het Mondriaan Fonds met betrekking tot de KunstKoopregeling opgezegd. Het Mondriaan Fonds kon geen bank vinden die de KunstKoopregeling van ABN Amro wil overnemen. De regeling in de huidige vorm zal hierdoor worden beëindigd per 1 april 2020. Aanvragen voor leningen kunnen tot en met 29 februari 2020 bij ABN AMRO worden ingediend. bronnen Mondriaan Fonds en NRC

9 juli. Egypte gaat Christie's vervolgen om verkoop buste van Toetanchamon

Egypte is van mening dat Christie's een uit 1970 vermeend geplunderde buste van Toetanchamon uit de Karak Tempel ten onrechte heeft verkocht op haar veiling. Het beeld bracht 6 miljoen dollar op. Voor de verkoop probeerde Egypte de veiling al te staken. Nu is besloten tot juridische stappen tegen het veilinghuis. bron artnet

3. Criminaliteit

13 september. Arrestatie in reeks vervalsingen oude meesters

Er is eindelijk een arrestatie geweest in een spraakmakende reeks vermoedelijke vervalsingen van oude meesters, die in 2016 zijn ontdekt. Een Italiaanse schilder, Lino Frongia, 61, is eerder deze week in Noord-Italië in hechtenis genomen. Een tweede arrestatiebevel is uitgevaardigd voor de Franse kunsthandelaar en verzamelaar Giulano Ruffini, die de werken in kwestie heeft verkocht. bronnen artnet en The Art Newspaper

28 augustus. Knoedler-vervalsingszaak eindelijk afgerond

Na een juridisch getouwtrek van meer dan acht jaar over de verkoop van vervalste kunstwerken via de Knoedler-galerie is er een einde gekomen. De tiende - en hiermee laatste - zaak over een nep Mark Rothko, met een verkoopwaarde van 5,5 miljoen dollar, is geschikt. bron artnet

23 juli. Het Portland Museum of Art wint rechtszaak tegen verzorgster na wijziging testament

De verzorgster van Eleanor G. Potter is beschuldigd van het misleiden van een oudere vrouw tot het wijzigen van haar testament. Na wijziging werden alle kunstbezittingen en gelden van Potter aan de verzorgster nagelaten, i.p.v. de familie en het Portland Museum of Art, zoals eerder vastgelegd. Het museum was hierop een rechtszaak gestart en is in het gelijk gesteld. In totaal is het museum 4,6 miljoen dollar toegekend (3,3 miljoen vanuit de erfenis plus 1,3 miljoen schadevergoeding). bron [artnet](#)

May 28, 2019, Portland Museum of Art v. Germain PDF

11 juli. Amerikaanse autoriteiten gaan antiquair Subhash Kapoor en zeven anderen strafrechtelijk vervolgen voor grootschalige smokkelpraktijken

De Amerikaanse autoriteiten hebben antiquair Subhash Kapoor en zeven anderen strafrechtelijk aangeklaagd voor het vormen van een groot smokkelnetwerk. De autoriteiten beschrijven de zaak als één van de grootste in zijn soort: de samenzwering begon meer dan drie decennia geleden en had betrekking op meer dan 2.600 teruggevonden artefacten, waaronder beelden en oude meesterwerken, met een waarde van meer dan 145 miljoen dollar. Kapoor zit momenteel nog vast in India voor smokkel. bronnen [The Art Newspaper](#), [Apollo Magazine](#) en [The New York Times](#)

4. Musea

19 juli. Benin krijgt nieuw museum voor gerestitueerde kunstschaten

Door de vaart van de restitutie van 26 door Frankrijk geroofde Afrikaanse kunstvoorwerpen, krijgt Benin meer kunst terug dan het aankan. Naast deze 26 voorwerpen zijn er nog vijfduizend gekwalificeerd als roofkunst. Momenteel is er nog geen goede plek met de juiste condities voor deze kunstwerken, waardoor nu tot bouw van een nieuw museum is besloten – op kosten van de Franse staat. Het nieuwe museum wordt gevestigd op het terrein van de koninklijke paleizen van het koninkrijk Dahomey, waaruit Benin ontstaan is. De verwachte opening is in 2021. bronnen [NRC](#) en [Trouw](#)

16 juli. Tussenvonnissen. Krim-schaten nog in Nederland, maar Hof doet nog geen uitspraak

Het blijft onduidelijk wie er recht heeft op de kunstwerken uit het Krim-gebied, die nu nog opgeslagen zijn in het Amsterdamse Allard Pierson Museum. In een rechtszaak strijden Oekraïne en vier musea op de Krim om de werken. Met een tussenvonnis liet het hof vandaag weten dat nader onderzoek vereist is naar de sterkste vermogensrechtelijke aanspraken op grond van Oekraïens recht. Opmerkelijk is dat de Erfgoedwet in casu niet van toepassing is, omdat de betrokken zaken zich niet als gevolg van onrechtmatig/illegaal handelen in Nederland bevinden. bronnen [NOS](#) en [Rechtspraak.nl](#)

16 juli 2019, Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2019:2427

5. Restitutie

27 september. Gouden sarcofaag van 4 miljoen gerestitueerd door het Met aan Egypte

Vorig jaar kocht het Metropolitan Museum of Art een gouden sarcofaag ter waarde van 4 miljoen dollar. Afgelopen zomer opende het Met een tentoonstelling om deze opvallende nieuwe aanwinst te presenteren: een gouden kist uit de 1e eeuw voor Christus gewijd aan Nedjemankh, een hooggeplaatste priester van de god Heryshef van Herakleopolis. Maar de show werd twee maanden

eerder gesloten toen het museum ontdekte dat de kist uit Egypte was geplunderd. De sarcofaag is teruggestuurd. bron [artnet](#)

3 september. Duitsland geeft twee door Nazi-geconfisqueerde oude meesters terug aan de erfgenamen van een gerenommeerde joodse kunstverzamelaar

Duitsland heeft twee laatmiddeleeuwse panelen teruggegeven aan de erfgenamen van een beroemde joodse kunstverzamelaar. De religieuze schilderijen, die zich in de Berlijnse Gemäldegalerie (Old Master Gallery) bevonden, maakten oorspronkelijk deel uit van de opmerkelijke kunstcollectie van de joodse zakenman Harry Fuld Senior. bronnen [artnet](#) en [Le Journal des Arts](#)

30 augustus. Trump opent deur voor restitutieclaims voor door Cuba in beslag genomen kunst

Een bepaling van een Amerikaanse wet uit 1996, die sancties tegen Cuba aanscherpt, is onlangs van kracht geworden door de Amerikaanse president Donald Trump. Deze wet stelt Amerikaanse burgers in staat om bezittingen terug te vorderen, waaronder kunst, die door het communistische regime van Cuba sinds de Cubaanse revolutie van 1959 in beslag zijn genomen. "Er zijn mensen in Miami die op deze dag hebben gewacht. Zelfs mensen die fel anti-Trump zijn, zijn hier enthousiast over", zegt een advocaat. "De meeste mensen dachten dat er nooit een president zou zijn die brutaal genoeg of gek genoeg zou zijn om dit te doen." bron [The Art Newspaper](#)

23 augustus. Naziroofkunst Jan van Huysum gerestitueerd aan Italië

75 jaar nadat het werk de "Vaas met bloemen" van Jan van Huysum uit Italië was gestolen door terugtrekkende nazi-troepen, werd het 18e-eeuwse Nederlands stilleven door Duitsland teruggebracht naar het Palazzo Pitti in Florence. Italië had al vaker om terugkeer verzocht, maar de Duitse familie die het werk in bezit had eiste 2 miljoen schadevergoeding. Duitsland weigerde dit aan de familie te betalen, maar de landen zijn nu tot een – voor ons onbekend - akkoord gekomen. bron [The Financial Times](#)

5 augustus. Drie musea in München restitueren negen Nazi-geplunderde kunstwerken

Drie musea in München hebben in totaal negen schilderijen gerestitueerd aan erfgenamen van joodse verzamelaars. De werken bleken door de Nazi's meegenomen te zijn. De kunstwerken belandden in verschillende musea van München, totdat uitgebreid onderzoek hun ware geschiedenis onthulde. bronnen [artnet](#) en [Artforum](#)

4 juli. Duitsland restitueert het zesde schilderij uit de Gurlitt-collectie aan erfgenamen

Duitsland heeft een door de nazi's geroofd schilderij van Paul Signac teruggegeven aan de erfgenamen. Het werk *Quai de Clichy. Temps gris* was gestolen door Cornelius Gurlitt, de zoon van een beruchte kunsthandelaar tijdens het naziregime. bron [artnet](#)

24 juni. Kenia maakt een database met koloniale roofkunst en hun huidige locaties

Terwijl andere Afrikaanse landen actief op weg zijn naar de repatriëring van koloniale culturele artefacten, start Kenia een onderzoek naar welke (kunst)objecten verwijderd werden uit het Oost-Afrikaanse land, waar ze in het Westen zijn ondergebracht en wie het agentschap bezit om hun repatriëring te eisen. Het International Inventories Programme (IIP) is een onderzoeksproject van de nationale musea van Kenya, het in Nairobi gevestigde kunstcollectief The Nest en de Duitse sociale onderneming Shift. Gefinancierd door het Duitse culturele centrum in Kenia, het Goethe-instituut, wil het programma een eerste inventaris in zijn soort maken van Keniaanse artefacten die in openbare instellingen in het buitenland worden bewaard. Zodra de objecten zijn geïdentificeerd in musea in Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en de VS, is het de bedoeling deze werken naar Kenia te brengen en ze in permanente of tijdelijke tentoonstellingen te laten zien. bron [ThisIsAfrica.me](#)

6. Uitingsvrijheid

29 juli. Informatievrijheid vs. Auteursrecht: Spiegel online & Funke Medien

Het Europese Hof van Justitie (Hof) heeft twee belangrijke arresten gewezen over de verhouding tussen de informatie- en persvrijheid en het auteursrecht: Spiegel Online en Funke Medien. Het Hof oordeelt dat de informatie- en persvrijheid geen rechtvaardiging kunnen bieden wanneer het gebruik van een werk niet onder één van de excepties uit de auteursrechtlijn (2001/29) valt. Deze rechten spelen wel een rol bij de uitleg van de excepties. Het auteursrecht moet op zo'n manier worden geïnterpreteerd dat het niet strijdig is met de uitingsvrijheid; en bij die interpretatie moet de uitingsvrijheid prioriteit krijgen. bronnen [Media Report](#) en [Solv](#)

[29 juli, Hof van Justitie, C-516/17, Spiegel Online](#)

[29 juli, Hof van Justitie, C-469/17, Funke Medien](#)

5 augustus. Facebook-strijd om gecensureerd schilderij van Courbet krijgt goed einde

Na een langdurig juridisch conflict van acht jaar om censuur van het beroemde schilderij 'L'Origine du Monde' van Gustave Courbet op de Facebook-pagina van een Franse docent, is er een schikking getroffen. Facebook heeft een onbekend bedrag geschonken aan een Franse kunstenaarsgroep omdat het de Facebookpagina van de docent blokkeerde. bron [NRC](#)

7. Overig nieuws

7 september. Juridische strijd over mogelijk tweede 'Mona Lisa' door Leonardo Da Vinci

Leonardo Da Vinci heeft misschien nog een 'Mona Lisa' geschilderd. De "Isleworth Mona Lisa" vertoont een griezelige gelijkenis met haar naamgenoot in het Louvre. Voor sommige experts suggereren deze overeenkomsten dat het schilderij slechts een kopie is, hoewel een handvol kunsthistorici geloven dat het een eerdere, onvoltooide versie is van Leonardo da Vinci zelf. Dit debat heeft decennia geduurd. Vandaag staat het portret in het middelpunt van een nieuw geschil: een juridische strijd om het eigendom. De eigenaren zijn geheim, maar de erven van één erfgenaam – Gilbert - is in Italië op 8 september een rechtszaak gestart. Gilberts erfgenamen hopen met de rechtszaak de export van het werk uit Italië tegen te houden. Door de rechtszaak zullen mogelijk alle eigenaren bekend gaan worden. bronnen [CNN Style](#) en [artnet](#)

24 juli. Economische belang creatieve en culturele sector is groter dan werd gedacht

Het economische belang van de creatieve en culturele sector (inclusief media) is groter dan vaak wordt gedacht, zo bleek uit nieuwe cijfers van het CBS. Met een toegevoegde waarde van 25,5 miljard euro (3,7 procent) aan het bbp is deze sector iets kleiner dan de bouwrijverheid maar tweemaal zo groot als de landbouw. Daarnaast zijn de creatieve en culturele sector goed voor zo'n 320 duizend banen, 4,5 procent van de totale werkgelegenheid. bronnen [CBS](#) en [De Erfgoedstem](#)

2 juli. Fair Practice Code

Vanaf 2021 moeten alle culturele instellingen die subsidie van de rijksoverheid ontvangen voldoen aan de Fair Practice Code Cultuur. De Code is een richtlijn voor organisaties in de culturele en creatieve sector om belangen van de makers beter te beschermen, zoals een fatsoenlijke beloning. De Kunstenbond heeft een [meldpunt Unfair Practice](#) en publiceerde onlangs een zwartboek met een overzicht van schrijnende praktijkvoorbeelden. bron [IEFnI/ IE-forum](#) en zie ook [fairpracticecode.nl](#)

1 juni. Prejudiciële vragen aan HvJ EU: wanneer vervalt recht van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen op uitkering billijke vergoeding? Wordt vervolgd. >>

Opmerkelijk

15 augustus. Nieuw museum voor verbannen kunst

De Spaanse verzamelaar Taxto Benet kocht o.a. het werk *Statue of a Girl of Peace* (2011) van de Zuid-Koreaanse kunstenaars Kim Seo-kyung en Kim Eun-sung – dat eerder geweigerd werd op de Japanse Aichi Triennale - voor zijn Freedom Museum, een museum voor verbannen/ gecensureerde kunst. Het is nog onduidelijk wanneer het museum haar deuren gaat openen. bron [artnet](#)

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u lid bent van de VKCR. Mocht u deze nieuwsbrief niet op prijs stellen dan kunt u zich afmelden voor toekomstige nieuwsbrieven via [deze link](#), of door een email te sturen naar nieuws.vkcr@gmail.com. Vragen, aanbevelingen, evenementen en opmerkingen kunnen gericht worden aan Laurens Kasteleijn en Annelies Lesuis, namens de redactie.